



LITERACY

det hållbara språket

Barbro Bruce, leg. logoped, bitr. prof.
specialpedagogik, Högskolan Kristianstad
21 mars 2019

Hur kan språk vara hållbart?



Varför hållbart språk?

bearbeta, tolka, granska

spara, bevara, lagra, minnas

dela, kommunicera digitalt

barbro.bruce@hkr.se

3

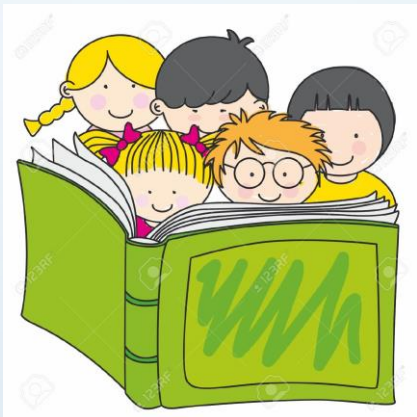
Om nya ord "inte fastnar"
– akustiken är flyktig och svår att fånga



barbro.bruce@hkr.se

4

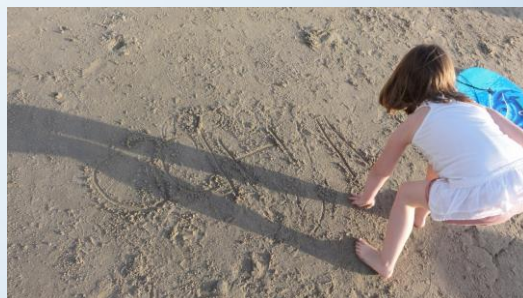
Synligt språk – bilder och bokstäver



barbro.bruce@hkr.se

5

Att lämna spår efter sig



... är att kommunicera!

barbro.bruce@hkr.se

6

Kan man läsa bättre än man talar?



Svar: JA!
"När jag läser SER jag ju hur det ska låta"

barbro.bruce@hkr.se

7

Läsa o skriva redan i förskolan!



barbro.bruce@hkr.se

8

Skriftspråk är en naturlig fortsättning på språkutvecklingen – synligt och "hållbart"



barbro.bruce@hkr.se

9

Det är aldrig för tidigt att lägga grunden för skriftspråksintresse



barbro.bruce@hkr.se

10

Om man ska tänka tillsammans måste tankarna bli synliga



barbro.bruce@hkr.se

11

Skriftspråkliga artefakter som ett naturligt inslag i vuxnas och barns vardag



- Rikligt och nåbart material, både analogt (papper, pennor, kitor, sax, tejp etc.) och digitalt
- Vuxna språkar, läser, skriver och visar att det är viktigt och roligt, typ ett plötsligt skratt när man lyssnar eller tar telefonen för att skriva upp det som ska handlas

barbro.bruce@hkr.se

12

UNDERVISA: att VISA och se UNDER



barbro.bruce@hkr.se

13

Bokstäver – symboler - identitet



barbro.bruce@hkr.se

14

Literacy, multimodalitet och digitalisering

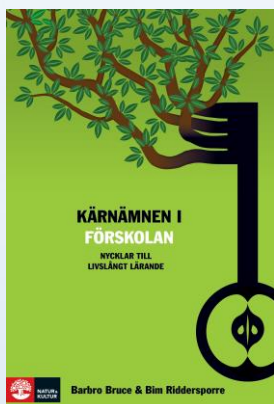
- Fråga, undra, leta, söka ...
- Hitta svar
- Bilder, ord, förklaringar
- Filmer
- Skapa egna collage, filmer
- Skicka, dela
- Ta emot från andra



barbro.bruce@hkr.se

15

KÄRNÄMNINGEN i förskolan nycklar till livslångt lärande



Trygghet & tillit

Begriplig värld
Känsla av sammanhang
Hitta "tillbaka"
Självbild

Tillsammans

Samvarokompetens
Läsa av och förstå
andras känslor
Lyssna på andra
Läsa av andra

Tid & tanke

Stanna upp
Bearbeta
Tänka, förstå
Minnas, förvänta
Genomföra, fullfölja

3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

16

Kärnämnen lever och frodas både analogt och digitalt



3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

17

Koherens och digitala verktyg

- Att låta barnen göra egna skattkartor – antingen på papper eller på en lärplatta – kan vara ett annat sätt att öka deras förmåga till koherens.
- Det gör att barnen får öva sig på att tänka logiskt och systematiskt i flerledade steg, så kallat datalogiskt tänkande.

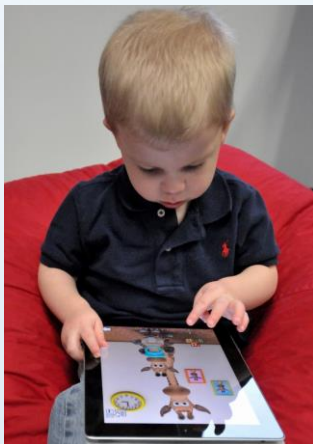


3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

18

Koncentration och digitala verktyg



Att hålla uppmärksamhetsfokus över tid är något som den digitala tekniken kan hjälpa oss med. Många har upptäckt att datorspel, med möjlighet att "levla" i svårighetsgrad och snabbhet, stimulerar uppmärksamheten på ett närmast uppslukande sätt – inte sällan till den grad att världen runt omkring helt stängs av.

3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

19

Minne och digitala verktyg

Den digitala tekniken kan vara ett utomordentligt redskap för minnande. Ett foto eller en filmsnutt kan hjälpa barnen att konsolidera, befästa, och associera. En naturlig användning av digital teknik i form av foto och film är att låta barnen vara delaktiga i dokumentationsarbetet.



3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

20

Intersubjektivitet och digitala verktyg



Intersubjektivitet handlar om att se andra människor som subjekt – precis som man själv! Det är en förutsättning för samspel, samarbete och samtal.

3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

21

Självbild och digitala verktyg

Den digitala tekniken gör det möjligt att skapa förändringar som gör att de kan testa nya möjligheter.

Som till exempel att se hur de skulle se ut med en annan hårfärg, eller varför inte hudfärg?



3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

22

Kommunikation och digitala verktyg



Förskolebarn som chattar, delar filmer och minnen på lärplattan med en kompis har inte bara kul i stunden, utan de bearbetar och bygger också upp sin förväntan inför nästa gång de ska träffa varandra.

3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

23

Exekutiva funktioner och digitala verktyg

Den digitala tekniken ger barnen en fortlöpande, tydlig och värdeneutral återkoppling i nära anslutning till att de gjort något, vilket tjänar som bekräftelse och belöning.



3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

24

Mentalisering och digitala verktyg



Med digitala verktyg kan barnen vidga och spränga den verkliga världens gränser och begränsningar och samtidigt få känna hur det vore att gå i andras skor. Genom att filma sina berättelser blir det också möjligt att beröra och bli berörd av dem.

3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

25

Abstraktion och digitalisering

Abstraktion handlar om att hantera symboler och förstå vad något "står för" eller representerar - det är den digitala teknikens kärnverksamhet.



3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

26

Generativt lärande och digitalisering



Ett viktigt inslag i arbetet med att lära barn är de samtal som handlar om information som de möter och varifrån den kommer. Barnen har ofta spontana frågor rörande giltigheten i det de hör eller läser om: har det hänt på riktigt? Är det sant?

3/27/2019

barbro.bruce@gmail.com

27

LÄS – LYSSNA - ÅTERBERÄTTA – LEK

Gärna om
och om
igen



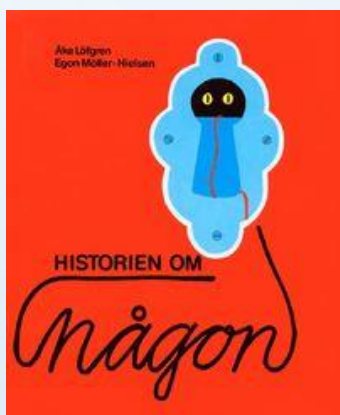
Favoritsaga
n blir man
inte trött
på!

LEK – SKAPA - RITA – BERÄTTA - SKRIV

barbro.bruce@hkr.se

28

Turas om att berätta - "modella"



barbro.bruce@hkr.se

29

Språklig medvetenhet och intresse för skriftspråk



"små" ord kan stå för "stora" saker
och tvärtom

barbro.bruce@hkr.se

30

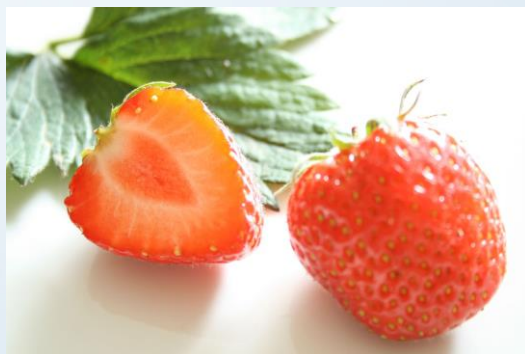
Rumpnissarna var nog först med
"critical literacy"!?



barbro.bruce@hkr.se

31

Exempelvis är ju jordgubbar ...



... inte några gubbar!

barbro.bruce@hkr.se

32

Det viktigaste av allt ...

... är att vi genom vårt sätt att bemöta barnen får dem att känna att vi tar dem på allvar så att de vill dela sina känslor, tankar och upplevelser med oss och med andra/varandra!